

پیروزی انقلاب اسلامی ایران تکمیل و تثبیت نهضت ملی شدن صنعت نفت

پس از پیروزی انقلاب، این شائبه را برای آن‌ها ایجاد کند که نیروهای ایرانی توان اداره و مدیریت صنعت نفت کشور را نخواهند داشت و به‌زودی دچار بحران یا مشکلات متعدد می‌شوند. اما روحیه اسلامی، استعداد و غیرت والای فرزندان ایران زمین اجازه نداد که هیچ وقت خواب آشفته غربیان محقق شود؛ چرا که این نیروهای توانمند توانستند ظرف مدت کوتاهی شایستگی‌های زیادی از خود نشان دهند. بررسی شاخص‌های حوزه نفت، نشان‌دهنده حرکت رو به رشد این صنعت در ابعاد مختلف است و می‌تواند نویدبخش ایجاد شرایط مطلوب در سال‌های آینده باشد. اوج این اقتدار و عزت را می‌توان در دوران جنگ تحمیلی ۸ ساله جستجو نمود. دورانی که با وجود حملات سهمگین رژیم بعث عراق به تأسیسات و تجهیزات صنعت نفت، تولید و صادرات نفت‌خام کشور حتی یک‌روز هم متوقف نگردید. با پشت سر گذاشتن این دوره، فصل نوینی از توسعه حوزه بالادستی صنعت نفت کشور آغاز شد.

تحول بزرگی را تجربه کرده است. زمانی، برخی دولت‌های وابسته و حاکم بر کشور، خود را مدافع منافع اقتصادی و سیاسی کشورهای غربی می‌دانستند؛ این روند، منجر به نهضت ملی شدن صنعت نفت در ایران گردید. اگر چه در سال‌های بعد از این نهضت، همه اهداف آن محقق نگشت، اما این حرکت نقطه آغازی برای ایجاد تحول در مدیریت و بهره‌برداری از منابع نفت و گاز، نه تنها در ایران بلکه در بسیاری از کشورهای دارنده این منابع شد. نهضت ملی شدن صنعت نفت گام بزرگی بود که با پیروزی انقلاب اسلامی ایران در بهمن ۱۳۵۷، تکمیل و تثبیت گردید. انقلاب اسلامی که بر اساس باورهای اسلامی و به دنبال کسب آزادی و استقلال به پیروزی رسیده بود، در سیاست‌های نفتی کشور در عرصه داخلی و بین‌المللی تحولی عمیق پدید آورد.

وابستگی صنعت نفت به شرکت‌های خارجی، قبل از پیروزی انقلاب اسلامی، موجب شده بود که

از زمان اکتشاف نفت در ایران بیش از یک قرن می‌گذرد. سیر تحولات صنعت نفت در ایران حاکی از آن است که ایرانیان در بدو امر، بدون داشتن ظرفیت‌های لازم برای بهره‌گیری مناسب از این منبع خدادادی، پا به عرصه این صنعت گذاشتند. این مسأله به همراه طمع‌ورزی شدید بیگانگان، مانع آن شد که از منابع نفتی در جهت ارتقا و پیشرفت کشور، به شیوه‌ای بهینه بهره‌گیری شود. به‌طوری‌که قبل از انقلاب، فروش نفت به شکل خام، شرایطی را ایجاد کرده بود که تصمیم‌گیرنده اصلی، نهادهای خارجی بودند. سازمان سیا با ملی شدن صنعت نفت و در خطر دیدن منافع خود به‌سرعت زمینه را برای سقوط حکومت دکتور مصدق فراهم کرد، اما پیروزی انقلاب باعث پیدایش یک اعتماد به نفس ملی در کشور شد. این اراده یکی از ارکان محوری توسعه اقتصادی کشور به‌حساب می‌آید.

مدیریت منابع نفتی کشور به‌ویژه از آغاز دهه ۱۹۵۰، تغییر و

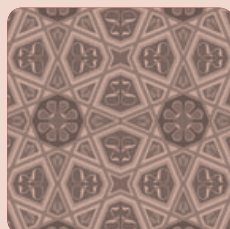
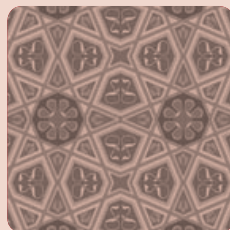
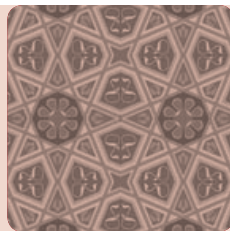

حفاری و خدمات جانبی چاه‌ها را انجام می‌دادند و در این بخش، ایرانی‌ها همواره زیر نظر پیمانکاران و شرکت‌های خارجی بودند. اما پس از پیروزی انقلاب اسلامی، در اول دی‌ماه ۱۳۵۸، شرکت ملی حفاری ایران به فرمان امام خمینی تأسیس شد و برای نخستین‌بار، صنعت حفاری استقلال خود را به‌دست آورد. در این سال‌ها، بخش خصوصی نیز به موازات این شرکت فعالیت می‌کند.

بدین ترتیب در سایه تلاش صنعتگران نفت، اکنون با گذشت سی‌و دو سال از پیروزی انقلاب و با پشت سر گذاشتن شرایط و موانع مختلف و سخت، صنعت نفت جمهوری اسلامی ایران، یکی از صنایع پیشرو، کارآمد و دارای دانش فنی روز است و در دنیای صنعتی امروز، حرفی برای گفتن دارد. امروز با گذشت بیش از یک ربع قرن از پیروزی انقلاب اسلامی ایران، صنعت نفت در اوج اقتدار، خودباوری، تکامل و تعالی خود قرار دارد. این صنعت با رویکردی نوین، تحول یافته و دانش محور، تولید ثروت و بهره‌وری حداکثری را سرفصل کار خود قرار داده است.

تولید ثروت در بالادست و ارزش افزوده در پایین دست و تولید صیانت شده نفت و گاز، هدیه‌ای است گران که به یمن دستاوردهای انقلاب اسلامی، نصیب صنعت نفت کشور شده است.

سردبیر

۳. توسعه و تولید صیانتی از منابع نفت و گاز:

هم‌زمان با گسترش فعالیت‌های اکتشافی و افزایش ذخایر نفت و گاز کشور در سال‌های پس از انقلاب اسلامی، در حوزه توسعه میادین نفت و گاز به‌ویژه توسعه میادین مشترک با کشورهای همسایه، از طریق عقد قراردادهای بین‌المللی و داخلی نیز تلاش چشمگیری به‌عمل آمده است. با انجام پروژه‌های نگه‌داشت توان تولید، اجرای طرح‌های توسعه میادین نفتی، احداث و اصلاح کارخانجات نمک‌زدایی و نیز انجام طرح‌های تولید صیانتی از مخازن، شامل اجرای برنامه‌های تزریق گاز و آب به میادین نفتی، علاوه بر جبران افت طبیعی تولید مخازن، در زمینه تولید نفت‌خام نیز تلاش فراوانی صورت گرفته است.

۴. بهره‌برداری حداکثری از میادین مشترک نفت و گاز کشور:

طی یک سال اخیر، مطالعه جامع و طرح توسعه کلیه میادین مشترک نفت و گاز کشور تعیین تکلیف شده‌اند. در اغلب این میادین، طرح توسعه اجرا شده و فاز بعدی توسعه آن‌ها نیز برنامه‌ریزی گردیده است.

۵. استقلال صنعت حفاری با تأسیس شرکت ملی حفاری ایران:

تا قبل از پیروزی انقلاب، ۴۰ شرکت پیمانکار خارجی، عملیات

امروز با افتخار می‌توان به برخی از مهم‌ترین دستاوردهای آن اشاره نمود:

۱. اتکاء به نیروهای داخلی در توسعه صنعت نفت:

افزایش توانایی‌ها، نوع قراردادهای منعقد شده و خودکفایی در ساخت بسیاری از تجهیزات، مصادیق بارزی از این خودباوری است.

۲. اجرای عملیات اکتشاف در پهنه سرزمینی و جایگزینی منابع تولید شده با کشف شده:

بررسی اکتشافات عمده نفت و گاز در سال‌های پس از پیروزی انقلاب اسلامی، نشان‌دهنده آن است که در دهه دوم انقلاب و پس از اتمام جنگ تحمیلی، آهنگ فعالیت‌های اکتشافی در کشور به‌تدریج سرعت گرفته و امکانات بیش‌تری به آن اختصاص یافته است. کشف میدان گازی پارس جنوبی که یکی از بزرگ‌ترین منبع گازی جهان به‌شمار می‌آید، کشف میدان‌های عظیم نفتی آزادگان و یادآوران و میدان گازی تابناک، از مهم‌ترین دستاوردهای فعالیت‌های اکتشافی در سال‌های پس از پیروزی انقلاب اسلامی است. در همین حال با توجه به ضرورت تسریع اجرای عملیات اکتشافی نفت، در سال‌های اخیر برای استفاده از همکاری‌های فنی شرکت‌های خارجی در عملیات اکتشاف نواحی مشخص، اقدامات گسترده‌ای به‌عمل آمده است.